

Učitelj i sat Tjelesne i zdravstvene kulture

Putica, Mirna

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:277206>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-03**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Mirna Putica

UČITELJ I SAT TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Diplomski rad

Zagreb, srpanj, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Mirna Putica

UČITELJ I SAT TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Diplomski rad

Mentor rada: prof. dr. sc. Ivan Prskalo

Zagreb, srpanj, 2024.

SAŽETAK

Program osnovnoškolskog obrazovanja u Republici Hrvatskoj traje osam godina i obuhvaća različita odgojno-obrazovna područja. Jedno od ključnih područja koje značajno utječe na cjelokupan razvoj učenika jest Tjelesna i zdravstvena kultura. Tradicionalno, tjelesnu i zdravstvenu kulturu provode učiteljice, no eksperimentalnim programom cjelodnevnog obrazovanja Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, odlučeno je da kineziolozi zamijene učiteljice u ovom području. Učiteljicama je sugerirano da integriraju fizičku aktivnost u što više odgojno – obrazovnih područja s naglaskom na međusobno povezivanje nastavnih sadržaja.

Cilj ovog istraživanja bio je identificirati opće i specifične kompetencije potrebne za provedbu Tjelesne i zdravstvene kulture, kako za učitelje tako i za kineziologe. Analizirano je provedeno istraživanje koje je imalo za cilj utvrditi učinke vođenja nastave Tjelesne i zdravstvene kulture od strane učiteljice u usporedbi s kineziologom. Posebno su istraživane razlike u zadovoljstvu učenika, njihovoj motivaciji za sudjelovanje, integraciji sadržaja drugih predmeta unutar sata Tjelesne i zdravstvene kulture te emocionalnoj povezanosti učenika s nastavnicima.

Za potrebe istraživanja korišten je anketni upitnik kojim su se prikupljali stavovi učenika o navedenim aspektima. Rezultati istraživanja pokazali su da postoje statistički značajne razlike u jasnoći uputa za rad, stvaranju ugodnijeg ozračje te provođenju aktivnosti koje su bolje prilagođene učenicima u korist kineziologa. S druge strane, učenici su procijenili da su tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture u većoj mjeri ponovili sadržaj drugih predmeta kod učiteljice nego kod kineziologa. U ostalim tvrdnjama, koje se odnose na procjenu načina komunikacije, otvorenost učiteljice/kineziologa kada je potrebna pomoć, razinu motivacije, uključenost u sat i tjelesne aktivnosti te jasnoću i demonstraciju vježbi, nije utvrđena statistički značajna razlika.

ključne riječi: razredna nastava, kompetencije, učitelj, kineziolog

SUMMARY

The elementary education program in the Republic of Croatia lasts for eight years and encompasses various educational fields. One of the key areas that significantly influences the overall development of students is Physical and Health Education. Traditionally, Physical and Health Education is conducted by classroom teachers. However, within the experimental full-day education program implemented by the Ministry of Science and Education of the Republic of Croatia, it was decided that kinesiologists would replace classroom teachers in this area. It was suggested to the teachers that physical activity should be integrated into as many educational fields as possible, with an emphasis on the interconnection of teaching content.

The aim of this study was to identify the general and specific competencies required for the implementation of Physical and Health Education, both for teachers and kinesiologists. The study analyzed research conducted to determine the effects of Physical and Health Education lessons led by classroom teachers compared to those led by kinesiologists. Specifically, the research investigated differences in student satisfaction, motivation to participate, integration of content from other subjects within Physical and Health Education lessons, and the emotional connection between students and their instructors.

A survey questionnaire was used to collect students' opinions on these aspects. The results of the study showed statistically significant differences in the clarity of instructions, the creation of a more pleasant atmosphere, and the implementation of activities better suited to students, favoring kinesiologists. On the other hand, students reported that during Physical and Health Education lessons, they more frequently reviewed content from other subjects when taught by classroom teachers compared to kinesiologists. No statistically significant differences were found in other areas, such as the evaluation of communication methods, the openness of the teacher/kinesiologist when help was needed, levels of motivation, engagement in the lesson and physical activities, and the clarity and demonstration of exercises.

Keywords: classroom teaching, competencies, teacher, kinesiologist

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. OSNOVNOŠKOLSKO OBRAZOVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	2
2.1. Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje.....	2
2.1.1. Tjelesno i zdravstveno područje kurikuluma.....	4
2.2. Tjelesna i zdravstvena kultura u okviru eksperimentalnog programa „Osnovna škola kao cjelodnevna škola“.....	6
3. KOMPETENCIJE POTREBNE ZA PROVEDBU SATA TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE U RAZREDNOJ NASTAVI.....	8
4. PEDAGOŠKO-PSIHOLOŠKO-DIDAKTIČKO-METODIČKE KOMPETENCIJE UČITELJA I KINEZILOGA.....	12
4.1. Pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke kompetencije učitelja.....	14
4.2. Pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke kompetencije kineziologa.....	18
5. CILJ I PROBLEMI ISTRAŽIVANJA.....	20
6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	21
6.1. Uzorak ispitanika.....	21
6.2. Instrumentarij.....	21
6.3. Postupak prikupljanja i metoda obrade podataka	21
7. REZULTATI.....	22
8. RASPRAVA.....	27
9. ZAKLJUČAK.....	30
10. LITERATURA.....	31

1. UVOD

U Republici Hrvatskoj osnovnoškolsko obrazovanje je obvezno i besplatno za svu djecu od šest do petnaest godina, a za djecu s višestrukim teškoćama do dvadeset i jedne godine. Osnovno obrazovanje obuhvaća osmogodišnji program tijekom kojeg učenici stječu znanja potrebna za nastavak obrazovanja, kao i sposobnosti i navike za samostalan razvoj. Temelj osnovnoškolskog obrazovanja čini Nacionalni kurikulum, podijeljen na tri odgojno - obrazovna ciklusa prema razvojnoj dobi učenika, što olakšava prelazak iz razredne u predmetnu nastavu. Kurikulum je strukturiran u sedam područja: jezično – komunikacijsko, matematičko, prirodoslovno, tehničko, informatičko, društveno – humanističko umjetničko te tjelesno i zdravstveno područje.

S ciljem poboljšanja obrazovnog sustava, 2023. godine pokrenut je Eksperimentalni program „Osnovna škola kao cjelodnevna škola – Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“. Jedna od značajnih promjena unutar ovog programa je zamjena učiteljice razredne nastave s kineziologom na satu Tjelesne i zdravstvene kulture.

Teorijski dio rada prikazuje kompetencije potrebne za provedbu sata Tjelesne i zdravstvene kulture, te ukazuje na razlike u obrazovanju i osposobljavanju učiteljica i kineziologa. Učitelji razredne nastave posjeduju široko znanje u pedagoškim, komunikacijskim i didaktičko-metodičkim kompetencijama, što im omogućuje holistički pristup razvoju djeteta, stručnu komunikaciju s učenicima i roditeljima te planiranje, organizaciju i provedbu nastavnog procesa primjerenog dobi i sposobnostima učenika. S druge strane kineziolozi su specijalizirani za stručno-pedagoško-didaktičke kompetencije usmjerene na kineziologiju uključujući razumijevanje psihologije sporta i motivacije u sportu te specijalizirano znanje u području kineziološke metodike i teorije treninga. Obje su osobe ključne u različitim razdobljima razvoja za osiguravanje kvalitete osnovnoškolskog obrazovanja.

Istraživačkim dijelom rada nastojao se utvrditi cjelokupan utjecaj provođenja sata Tjelesne i zdravstvene kulture u razrednoj nastavi, uspoređujući učiteljicu i kineziologa. Cilj je bio identificirati značajne razlike u zadovoljstvu učenika, motivaciji za sudjelovanje, integraciji sadržaja drugih predmeta unutar sata Tjelesne i zdravstvene kulture te emocionalnoj povezanosti između sati koje vodi kineziolog u odnosu na sate koji vodi učiteljica razredne nastave.

2. OSNOVNOŠKOLSKO OBRAZOVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj sastoji se od četiri glavna dijela: ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja, srednjeg obrazovanja i visokog obrazovanja. Osim programa predškole koji je kao obvezan namijenjen djeci u godini dana prije polaska u osnovnu školu, rani i predškolski odgoj i obrazovanje nije obvezan za svu djecu predškolske dobi. Uz rani i predškolski odgoj i obrazovanje niti srednje i visoko obrazovanje nisu obvezni u Republici Hrvatskoj (Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO], n.d.). S druge strane, osnovnoškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj obvezno je i besplatno za svu djecu u dobi od šeste do petnaeste godine, a za učenike s višestrukim teškoćama u razvoju, najdulje do dvadeset i jedne godine života. Za osobe koje do 15. godine nisu završile zakonom obveznu osnovnu školu postoji mogućnost uključivanja u program osnovnog obrazovanja za odrasle (MZO, n.d.).

U redovno (obvezno) osnovno obrazovanje u Republici Hrvatskoj spada program osnovne škole u trajanju od osam godina te izvodi redovite i posebne programe tijekom kojih učenik stječe znanje i sposobnosti za nastavak obrazovanja. U sustavu obrazovanja moguće je i paralelno osnovno obrazovanje u obliku osnovnoškolskog umjetničkog obrazovanja. Osnovnoškolsko umjetničko obrazovanje može biti glazbeno i plesno. Pravo upisa u prvi razred osnovnog umjetničkog obrazovanja imaju djeca koja su u pravilu navršila sedam, odnosno devet godina života te su zadovoljila kriterije propisane kurikulumom umjetničkog obrazovanja. Osnovnoškolsko glazbeno obrazovanje izvodi se prema osnovnoškolskom kurikulumu te planu i programu u trajanju od šest godina, dok se osnovnoškolsko plesno obrazovanje izvodi u trajanju od četiri godine (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, n.d.).

2.1. Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje

Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj ostvaruje se na temelju nacionalnog kurikuluma, nastavnih planova i programa te školskog kurikuluma. Nastavne planove te kurikulume nastavnih predmeta donosi ministar nadležan za obrazovanje.

Mušanović i Lukaš (2011) ističu kako svaka suvremena država, nakon javne rasprave, definira sva temeljna pitanja školstva koja trajno ulaze u dokument pod nazivom nacionalni okvirni kurikulum.

Nastavni planovi i programi određuju odgojno-obrazovne ishode, sadržaje te metode i oblike rada za određeni stupanj obrazovanja. Nastavnim planom se također određuje oblik izvođenja kurikuluma, odnosno redovna nastava, izborna nastava, fakultativna nastava,

međupredmetna i/ili interdisciplinarna nastava. Dok redovita nastava obuhvaća predmete obvezne za sve učenike, izborna nastava nije obvezna, već je ona učenikov osobni izbor.

Školski kurikulum sadrži nastavni plan za druge oblike nastave poput dodatne nastave, dopunske nastave i izvannastavnih aktivnosti. Osim toga, detaljno opisuje ciljeve obrazovanja, ishode učenja, sadržaje predmeta, metode poučavanja, vrednovanje učenika i organizaciju nastave (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, n.d.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske (2017) navodi Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje kao polazišni dokument obveznog obrazovanja. Taj se dokument zasniva na razvojnim odgojno-obrazovnim sklonostima u Europi i svijetu pritom ne zanemarujući hrvatsku obrazovnu tradiciju i odgojno-obrazovne dokumente Republike Hrvatske. Nacionalnom kurikulumu za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje prethodili su: Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja koji je bio na snazi od 2005. godine do 2010. godine, zatim Nastavni plan i program za osnovnu školu uveden 2006. godine te Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje iz 2011. godine. Nacionalnim okvirnim kurikulumom započeo je kurikulumski pristup usmjeren na odgojno-obrazovne ishode učenja čime su stvoreni temelji za osmišljavanje i provođenje cjelovitih promjena u sustavu na nacionalnoj razini. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2014.) ima za temelj Cjelovitu kurikulumnu reformu čiji su produkti nacionalni kurikulumi za sve razine odgoja i obrazovanja.

S obzirom na to da tijekom razdoblja osnovnoškolskog obrazovanja dolazi do značajnih promjena u razvoju djece, Nacionalnim kurikulumom uvedena je podjela na tri odgojno-obrazovna ciklusa prema razvojnoj dobi učenika. Za svaki ciklus definirani su pristupi poučavanja, odgojno-obrazovna očekivanja, pristupi vrednovanju te organizacija odgojno-obrazovnog pristupa, po čemu se Nacionalni kurikulum razlikuje od dosadašnjih reformi. Ciklusi su podijeljeni na razdoblja od predškole do trećeg razreda, od trećeg razreda do šestog razreda, te od šestog razreda do osmog razreda. Planiranje odgojno-obrazovnog sustava kroz cikluse, s obzirom na neujednačen razvoj učenika i ograničene prilagodbe novim zahtjevima, donosi značajne koristi. Ovakav pristup omogućava usklađivanje očekivanja u predškolskom razdoblju s onima u prvim razredima osnovne škole te olakšava prijelaz učenika iz razredne u predmetnu nastavu, što doprinosi učinkovitosti učenja. Učeniku je omogućen razvoj njegovih jedinstvenih kompetencija poučavanjem različitih odgojno-obrazovnih područja kurikuluma. Za svako od tih područja definirana su očekivanja koja olakšavaju kvalitetno provođenje postupka vrednovanja. Takvo vrednovanje izravno utječe na kvalitetu učenja i motivaciju za

daljnje učenje. U ovom dokumentu posebno se ističe prilagodljivost individualnim razlikama u sposobnostima i interesima učenika koja je omogućena fleksibilnim planiranjem učenja i poučavanja na različitim razinama. Svim navedenim strategijama nastoji se promovirati temeljne životne vrijednosti poput znanja, poduzetnosti, identiteta, poštivanja, odgovornosti, solidarnosti, zdravlja, integriteta te, najvažnije, prava na kvalitetno obrazovanje svakog pojedinog učenika (Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO], 2017).

U Okviru nacionalnog kurikulumu razvija se sedam područja kurikulumu određenih u:

- Nacionalnom dokumentu jezično-komunikacijskog područja kurikulumu,
- Nacionalnom dokumentu matematičkog područja kurikulumu,
- Nacionalnom dokumentu prirodoslovnog područja kurikulumu,
- Nacionalnom dokumentu tehničkog i informatičkog područja kurikulumu,
- Nacionalnom dokumentu društveno-humanističkog područja kurikulumu,
- Nacionalnom dokumentu umjetničkog područja kurikulumu,
- Nacionalnom dokumentu tjelesnog i zdravstvenog područja kurikulumu.

Uz sedam nacionalnih dokumenata navedenih u Okviru nacionalnog kurikulumu, u osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju također se razvija i svih sedam međupredmetnih tema određenih u:

- Nacionalnom kurikulumu međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj,
- Nacionalnom kurikulumu međupredmetne teme Zdravlje,
- Nacionalnom kurikulumu međupredmetne teme Održivi razvoj,
- Nacionalnom kurikulumu međupredmetne teme Učiti kako učiti,
- Nacionalnom kurikulumu međupredmetne teme Poduzetništvo,
- Nacionalnom kurikulumu međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije,
- Nacionalnom kurikulumu međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje (MZO, 2017).

2.1.1. Tjelesno i zdravstveno područje kurikulumu

Prema Odluci o donošenju kurikulumu za tjelesnu i zdravstvenu kulturu za osnovne škole i gimnazije (NN 27/2019), Tjelesno i zdravstveno područje utemeljeno je na jednoj od osnovnih čovjekovih životnih potreba, potrebom za kretanjem. Ova životna potreba, u tjelesnom i zdravstvenom području kurikulumu realizira se stručno usmjerenim postupcima tjelesnog vježbanja temeljenim na najnovijim znanstvenim spoznajama iz područja kineziologije, ali i

drugih relevantnih znanost i znanstvenih disciplina. Osnovna svrha područja jest optimalizacija tjelesnih obilježja, razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti te aktivacija osobina izravno povezanih sa zdravim, tjelesno aktivnim življenjem. Ostvarivanje svrhe postiže se povezivanjem područja sa svakodnevnim životom učenjem motoričkih znanja koja se mogu primjenjivati u različitim životnim situacijama. Kako bi svrha bila ostvarena nužno je redovito sudjelovanje učenika u kvalitetno osmišljenom tjelesnom vježbanju tijekom svih odgojno-obrazovnih ciklusa te osposobljavanje učenika za samostalno provođenje tjelesnog vježbanja. Cjeloviti cilj ovog područja je postizanje kineziološkog ideala čovjeka, što uključuje visok stupanj zdravlja, napredno poznavanje motoričkih vještina, temeljita teorijska znanja, pozitivan stav i redovitu tjelesnu aktivnost povezanu sa zdravljem (NN 27/2019).

Kurikulum za nastavni predmet Tjelesne i zdravstvene kulture obuhvaća četiri predmetna područja koja definiraju sve aktivnosti koje čine smislene cjeline temeljene na širokom rasponu mogućnosti. Uz kineziološke aktivnosti za koje učenici iskazuju interes, potiče se njihovo zadovoljstvo omogućavanjem kritičkog promišljanja, donošenja odluka, izbora i prihvaćanja autonomije. Sva četiri predmetna područja su izrazito povezana, čime se razvija pozitivan pristup prema kineziološkim aktivnostima, zadovoljavaju raznovrsne potrebe učenika te prepoznaju, razvijaju i potiču njihove sposobnosti i darovitosti. Četiri nastavna područja kurikuluma predmeta Tjelesne i zdravstvene kulture su:

- 1) Kineziološka teorijska i motorička znanja jedno su od ključnih područja kurikuluma Tjelesne i zdravstvene kulture. Ovo područje naglašava usvajanje, usavršavanje i primjenu teorijskih i motoričkih znanja u kineziologiji. Stečena znanja učenici će moći primjenjivati ne samo tijekom kinezioloških aktivnosti u školi, već i za aktivno provođenje slobodnog vremena. Poseban naglasak stavlja se na usmjeravanje darovitih učenika i učenika s posebnim potrebama prema kineziološkim aktivnostima koje su prilagođene njihovim sposobnostima i potrebama.
- 2) Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti drugo je predmetno područje kurikuluma koje se usredotočuje na razumijevanje i razvoj ljudskog tijela i njegovih obilježja. Učenici kroz ovo područje stječu znanje o vlastitom tijelu, što im omogućuje da razviju svijest te prate svoju tjelesnu spremnost i razinu zdravlja. Ovo područje posebno naglašava važnost prilagođavanja kinezioloških programa vježbanja senzibilnim fazama razvoja učenika, osiguravajući primjenu odgovarajućih vježbi koje optimalno podržavaju njihov rast i razvoj.
- 3) Motorička postignuća područje je u kojem se ostvaruju značajni odgojno-obrazovni ciljevi Tjelesne i zdravstvene kulture. Naglasak je na osposobljavanju učenika za

samostalno provođenje programa usmjerenih na podizanje razine motoričkih sposobnosti. To uključuje aktivnosti poput jutarnjeg tjelesnog vježbanja, pravilne izmjene rada i odmora tijekom učenja te primjenu prirodnih oblika gibanja u svakodnevnom životu.

- 4) Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja četvrto je predmetno područje. Usmjeren je na razvijanje pozitivnog stajališta i kritičkog mišljenja prema tjelesnom vježbanju. Uključuje praćenje i usvajanje zdravstvenih, higijenskih i ekoloških navika te osviještenost prema uravnoteženoj prehrani. Učenici će razvijati svijest o važnosti kineziterapijskih vježbi, vježbi opuštanja, zdravom okruženju i općenito životu u pokretu. Cilj je potaknuti trajnu brigu o vlastitom zdravlju i potpunom fizičkom i mentalnom razvoju (NN 27/2019).

2.2. Tjelesna i zdravstvena kultura u okviru eksperimentalnog programa „Osnovna škola kao cjelodnevna škola“

Eksperimentalni program: „Osnovna škola kao cjelodnevna škola – uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“ eksperimentalni je program Ministarstva znanosti i obrazovanja koji je stupio na snagu početkom školske 2023. godine s težnjom usklađivanja hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja s europskim obrazovnim sustavima. Neki od ciljeva cjelodnevne osnovne škole su: poboljšanje društvenog statusa učitelja, pružanje dodatne profesionalne autonomije u radu učitelja, poboljšanje kvalitete života roditelja uključivanjem učenika u dulje sudjelovanje u odgojno-obrazovnom sustavu, poboljšanje kvalitete života učenika povećavanjem raspoloživog izvanškolskog vremena itd.. Međutim, program cjelodnevnog osnovnoškolskog obrazovanja nailazi na niz prepreka na području ograničenih prostornih, infrastrukturnih, materijalnih i drugih resursa. Zbog toga Ministarstvo znanosti i obrazovanja tvrdi kako će tijekom Eksperimentalnog programa u odabranom, ali i ograničenom broju škola biti započeto sveobuhvatno infrastrukturno poboljšanje osnovnih škola kako bi se predloženi model mogao implementirati (Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO], 2023). Model cjelodnevne osnovne škole sastoji se od četiri programa:

- I. Program nacionalnog kurikulumu osnovne škole, koji se provodi kroz redovitu (obveznu i izbornu) nastavu (A1)
- II. Program potpore, potpomognutog i obogaćenog učenja (A2)
- III. Program izvannastavnih aktivnosti (B1)
- IV. Program izvanškolskih aktivnosti (B2) (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2023).

Zadaće su Eksperimentalnog programa cjelodnevne škole: pružiti činjenično utemeljene informacije o prevladavanju ograničenja višesmjenskog rada, povećavanju školskih postignuća učenika u kurikulumskim područjima, povećavanju obrazovne jednakosti, pravednosti i pravičnosti, unaprjeđivanje profesionalnog, društvenog i materijalnog statusa učitelja, stručnih suradnika i ravnatelja škola, sistematiziranje sustava profesionalnog savjetovanja i usmjeravanja učenika te mnoge druge koje imaju za svrhu opravdati i implementirati predviđeni okvir i model rada eksperimentalnog cjelodnevnog programa u sve osnovne škole u Republici Hrvatskoj. Odgojno-obrazovni ishodi u okviru Eksperimentalnog programa cjelodnevne škole jednaki su ishodima za osnovnu školu propisani Nacionalnim kurikulumom za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje (MZO, 2017) te predmetnim kurikulumima. Propisani ishodi i ciljevi ostvaruju se izravno kroz prethodno navedena četiri odgojno-obrazovna programa (Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO], 2023).

Unutar Eksperimentalnog programa cjelodnevne škole, obvezna satnica tjelesnog i zdravstvenog odgoja učenika je povećana. Također, primjećuje se značajna razlika u provedbi sata Tjelesne i zdravstvene kulture u odnosu na dosadašnji model, budući da učitelj predmetne nastave (kineziolog) preuzima odgovornost za odgojno-obrazovne aktivnosti umjesto učitelja razredne nastave. Model cjelodnevne škole sustavno promiče fizičku, tjelesnu i zdravstvenu dobrobit učenika putem niza promjena. Osim uvođenja obvezne rekreacijske stanke tijekom nastavnog dana, gdje je odgovornost za provedbu aktivnosti povjerena učitelju razredne nastave, Program A2 postavlja zahtjeve i očekivanja vezana uz metodičko izvođenje svih oblika podučavanja, s ciljem integracije metodičkih aktivnosti koje potiču tjelesno zdravlje i opće blagostanje učenika. Program B1 propisuje da svaka škola unutar eksperimentalne provedbe mora provesti najmanje 20 posto aktivnosti u području tjelesnog, zdravstvenog i sportskog odgoja, dok u predmetnoj nastavi taj zahtjev iznosi 30 posto. Konačni cilj cjelodnevne škole je osigurati svakom učeniku najmanje jedan školski sat tjelesne aktivnosti svakog dana. Međutim, donošenje odluke o ovakvom načinu izvođenja nastavnog predmeta Tjelesne i zdravstvene kulture bit će moguće tek nakon provedbe Eksperimentalnog programa (MZO, 2023).

U Eksperimentalnom programu „Osnovna škola kao cjelodnevna škola – Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“, od rujna 2023. godine sudjeluje 64 osnovnih škola diljem Republike Hrvatske. Formalni kriteriji za sudjelovanje škola u provedbi programa pretežno se odnose na infrastrukturne potrebe, poput geografske lokacije, okolišnih karakteristika, veličine škola i obilježja rada škole. Program također propisuje okvirni vremenski raspored i distribuciju cjelokupnog dnevnog školskog vremena u predmetnoj nastavi, pri čemu svaka škola i učitelj imaju autonomiju prilagoditi ga vlastitim željama. S

ciljem pružanja optimalnog okruženja za učenike, škole teže osigurati prostorno okruženje koje će integrirati odmor, igru, učenje te aktivnosti koje se razlikuju od sjedenja u školskim klupama. Kroz namjenski osmišljene prostore za istraživanje i eksperimentiranje, učenicima je omogućeno učenje u prilagođenim okruženjima, bilo u tišini bez vanjskih podražaja ili kroz kretanje tijekom učenja. No, implementacija modela cjelodnevne škole na nacionalnoj razini u Republici Hrvatskoj moguća je isključivo nakon vrednovanja svih aspekata organizacije, provedbe i ishoda te eventualnih poboljšanja početnog modela (MZO, 2023).

3. KOMPETENCIJE POTREBNE ZA PROVEDBU SATA TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE U RAZREDNOJ NASTAVI

Osnovni cilj tjelesne i zdravstvene kulture je osposobljavanje učenika za primjenu teorijskih i motoričkih znanja, čime se izravno utječe na promjenu osobina, razvoj sposobnosti i unaprjeđenje zdravlja. Zadaće tjelesne i zdravstvene kulture u osnovnoškolskom obrazovanju podijeljene su prema trogodišnjim razvojnim razdobljima, uzimajući u obzir biološke promjene u rastu i razvoju učenika. Te zadaće trajno su usmjerene na usvajanje znanja za svakodnevne samostalne tjelesne aktivnosti, poticanje uključivanja u sportske klubove i aktivnog boravka u prirodi te promicanje općih ljudskih vrijednosti koje omogućuju osobnu afirmaciju učenika (NN 27/2019). Findak (2003) također ističe kako tjelesna i zdravstvena kultura ne utječe samo na povećanje zdravstvene i radne sposobnosti, već značajno doprinosi i psihološkoj revitalizaciji učenika. Ovaj se učinak postiže primjenom raznovrsnih sredstava, metoda i metodičko organizacijskih oblika rada, koji izravno utječu na intelektualno, emocionalno i fiziološko opterećenje učenika.

Tjelesno i zdravstveno odgojno-obrazovno područje obuhvaća odgojne, antropološke i obrazovne komponente koje zajednički doprinose optimalnom razvoju i usavršavanju znanja, sposobnosti i osobina ključnih za svako pojedino razvojno razdoblje učenika. Obrazovna komponenta uključuje usvajanje temeljnih teorijskih znanja iz područja kineziologije i osnovnih motoričkih vještina, što zajedno potiče cjelokupni razvoj učenikove osobnosti. Antropološka komponenta, koja utječe na različite motoričke i fizičke promjene, odnosi se na sustavnu i kontinuiranu provedbu aktivnosti koje oblikuju morfološke, motoričke i funkcionalne karakteristike učenika. Cilj odgojne komponente tjelesne i zdravstvene kulture jest osposobiti i motivirati pojedinca za samostalno i cjeloživotno bavljenje tjelesnim aktivnostima (Findak, 2003).

Okvir nacionalnoga standarda kvalifikacija za učitelje u osnovnim i srednjim školama (Nacionalno vijeće za odgoj i obrazovanje [NVOO], 2016) je preporučeni dokument koji opisuje vještine i sposobnosti potrebne za obavljanje učiteljske profesije u Republici Hrvatskoj. U njemu su učitelji definirani kao osobe, bez obzira na spol, koje su odgovorne za proces učenja i poučavanja u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju. Posebno se ističe važnost kontinuiranog usavršavanja tijekom cijele karijere kako bi učitelji ostali kompetentni. Nakon završetka akademskog obrazovanja, učitelj će posjedovati znanje o (1) akademskim disciplinama, (2) nastavnim predmetima ili područjima, (3) sposobnosti prenošenja znanja, (4) procjeni napretka učenika te (5) vještini stvaranja poticajnog okruženja za učenje. Također, bit će upoznat s (6) pravnim aspektima obrazovnog sustava i organizacije škole te će razvijati (7) profesionalnu komunikaciju i suradnju s kolegama, roditeljima i lokalnom zajednicom, nastojeći održati visoku razinu (8) profesionalnosti i osobni razvoj kroz cijelu svoju karijeru.

1. Poznavanje akademske discipline može se primijeniti na svako područje poučavanja, bez obzira na obrazovnu razinu na kojoj se izvodi, a stečena znanja nadograđuju se kroz cjeloživotno učenje. Učitelj je osposobljen za kritičko razumijevanje teorije i metodologije znanstvenog istraživanja u predmetnom području, analizu nastavnih sadržaja kurikulumu predmeta u skladu s ciljevima poučavanja te njihovo povezivanje s međupredmetnim temama. Također je sposoban primjenjivati znanje, razumijevanje i vještine pri postavljanju i rješavanju problema, transponirajući znanje akademske discipline u znanje za poučavanje predmeta primjereno učenicima različitih karakteristika i sposobnosti.
2. Učenje i poučavanje su međusobno povezani procesi koji se odvijaju istodobno i ovise jedno od drugome. Učitelj mora izvrsno poznavati predmetno područje te ciljeve i ishode učenja kako bi mogao planirati nastavu i organizirati aktivnosti. Također mora biti osposobljen za odabir odgovarajućih metoda poučavanja prilagođenih individualnim mogućnostima i potrebama učenika. Učiteljeva je zadaća učiniti nastavne sadržaje razumljivima, ali i izazovnim, motivirajući učenike te potičući razvoj njihovih kognitivnih, socijalnih i praktičnih vještina.
3. Poučavanje i vrednovanje ishoda učenja procesi su u nastavi koji su u neposrednom odnosu i međusobno povezani. Učitelj mora biti sposoban objektivno procijeniti učenikova postignuća uz komplementarnu primjenu temeljnih pristupa vrednovanja. U vrednovanju ishoda učenja razlikuju se tri osnovna pristupa: „vrednovanje za učenje“, „vrednovanje kao učenja“ i „vrednovanje naučenog“. Osnovni pristupi vrednovanju

definirani su Smjernicama za vrednovanje procesa i ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju na sljedeći način:

„Vrednovanje naučenoga jest pristup vrednovanju koji podrazumijeva procjenu razine postignuća učenika nakon određenoga razdoblja učenja i poučavanja tijekom školske godine ili na njezinu kraju. U pravilu rezultira ocjenom. Vrednovanje za učenje jest pristup vrednovanju koji je sastavni dio kontinuiranoga procesa učenja i poučavanja. Odvija se za vrijeme učenja i poučavanja te kao takav ponajprije služi unapređivanju i planiranju budućega učenja i poučavanja. Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom, nego kvalitativnom povratnom informacijom i razmjenom iskustava o procesima učenja i usvojenosti znanja i vještina u odnosu na postavljene ishode.“ (Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, 2019, str. 8-9)

4. Učitelj stvara pozitivno okruženje za učenje potičući povjerenje, poštivanje različitosti, kolegijalnost i postavljanje pravila ponašanja. Omogućuje učenicima učenje u stvarnim životnim situacijama planiranjem i organiziranjem izvanučioničke nastave te učenja u virtualnom okruženju. Na taj način učitelj svakom učeniku pruža priliku za motivirano sudjelovanje u aktivnostima, ostvarujući njihove interese i potencijale.
5. Suradnja u školi, s obitelji i zajednicom ključna je za stvaranje poticajnog okruženja za učenje. Timski rad s kolegama te otvorenost prema traženju kolegijalne i stručne podrške, kada je potrebno, nužni su za provedbu međupredmetnih tema i školskih projekata. Aktivno uključivanje djetetu važnih osoba u školski život doprinosi neometanom razvoju djeteta, stoga učitelj mora primjenjivati odgovarajuće postupke kako bi uključio članove obitelji i važne osobe u školske aktivnosti. Osim toga, učitelj mora poznavati rad lokalne zajednice i mogućnosti međunarodnih suradnji.
6. Učitelj treba biti upoznat s pravnim okvirom obrazovnog sustava i karakteristikama različitih obrazovnih razina, uz razumijevanje nacionalnih i europskih obrazovnih politika te globalnih i nacionalnih promjena koje utječu na sustav. Sudjelovanje u školskim tijelima i pružanje inovativnih prijedloga za strateško planiranje, kurikulum i samoevaluaciju ključni su za aktivno potpomaganje razvoja škole.
7. Profesionalna komunikacija i interakcija predstavljaju jednu od temeljnih zadaća učitelja. Prvenstveno bi se trebale manifestirati u području komunikacije s učenicima, motivirajući ih za postizanje boljih rezultata te prilagođavanjem uputa njihovim mogućnostima. Komunikacija s kolegama, ravnateljem, stručnom službom i roditeljima

također mora biti elokventna i jasna, kako u usmenoj tako i u pisanoj formi. Profesionalna komunikacija i interakcija također predstavljaju područje cjeloživotnog usavršavanja, pri čemu učitelj treba sustavno primjenjivati najnovije rezultate istraživanja i preporuke iz stručne literature.

8. Profesionalnost i profesionalni razvoj kontinuirano se unapređuju tijekom cijelog radnog vijeka. Učitelj razvija profesionalnost samostalno i u suradnji s kolegama, prateći najnovija istraživanja i stručnu literaturu te postavlja vlastite razvojne ciljeve dokumentirajući napredak. Osim toga, učitelj treba težiti tome da bude odgojni uzor učenicima i kolegama, temeljeći svoje djelovanje na etičkim načelima i pravilima profesije (NVOO, 2016).

Jenko Miholić (2017) navodi, prema MDESSE-u (2004), popis šest potrebnih kompetencija u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture za rad:

„(1) poznavanje temelja lokomotornog, nelokomotornog i motoričkog razvoja i učenja, sposobnosti manipulacije i koncepata pokreta; (2) kompetencije razvoja individualnih, u parovima i grupnih aktivnosti i igara, uključujući igre na otvorenom kao i nenatjecateljske aktivnosti prikladne dobi učenika; (3) razvoj cjeloživotnog vježbanja u slobodno vrijeme, uključujući aktivnosti na otvorenom i nenatjecateljske ritmičke i osnovne plesne aktivnosti s naglaskom na tjelesni pokret; (4) razvijanje poveznice vježbanja s osobnom dobrobiti, uključujući fitness koncepte i prehranu; (5) razvijanje poznavanja individualnih razlika, uključujući pojmove kao što su multikulturalnosti i spolne razlike, u odnosu na omogućavanje optimalnog sudjelovanja u kineziološkim aktivnostima; (6) razvoj kompetencija sigurnosti, prevencija ozljeda, pružanja prve pomoći i oživljavanja, te pristupanja procedurama hitne pomoći.“ (Jenko Miholić, 2017, str. 31)

Jenko Miholić (2017) se također referira na organizaciju SHAPE America's koja je formulirala upute na nacionalnog razini za učitelje u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture kroz pet standarda:

„(1) kineziološki pismena osoba ima kompetencije u različitim motoričkim sposobnostima i uzorcima kretanja, (2) kineziološki pismena osoba primjenjuje znanje o konceptima, načelima, strategijama i taktikama povezanim s kretanjem i izvedbom, (3) kineziološki pismena osoba ima znanja i vještine za postizanje i održavanje zdravstvene razine fizičke aktivnosti i fitnesa, (4) kineziološki pismena osoba ponaša se kao odgovorna osoba te poštuje sebe i druge, (5) kineziološki pismena osoba prepoznaje vrijednost tjelesne aktivnosti za zdravlje, uživanje, izazov, samoizražavanje i/ili društvenu interakciju.“ (Jenko Miholić, 2017, str. 34)

4. PEDAGOŠKO-PSIHOLOŠKO-DIDAKTIČKO-METODIČKE KOMPETENCIJE UČITELJA I KINEZILOGA

Pojam kompetencije definiran je na mnoge načine. Prema Ljubetić i Kostović Vranješ (2008), kompetentan pojedinac je onaj koji je sposoban koristiti prirodne i osobne resurse u svrhu postizanja dobrog razvojnog rezultata. Na razvoj tih kompetencija utječu unutarnji čimbenici poput dobi, vrijednosti, stavova, očekivanja, interesa, kao i vanjski čimbenici poput napretka znanosti i struke, uvođenja novih tehnologija, promjena u pedagoškoj praksi te veće demokratizacije odnosa. Mijatović (1999) definira kompetencije kao osobnu sposobnost djelovanja, upravljanja ili izvršavanja zadataka na temelju specifičnog znanja, vještina i sposobnosti koje pojedinac može dokazati kroz svoj rad. Papenkort (2014) kompetencije shvaća kao individualne sklonosti koje se mogu označiti kao darovitost i talent, a u kognitivnom smislu kao inteligencija. Budući da postoji velik broj definicija kompetencija, tako postoji i širok raspon kompetencija navedenih u literaturi koje se odnose na nastavu Tjelesne i zdravstvene kulture. Međutim, ove kompetencije mogu se podijeliti u četiri glavna područja: pedagoško, psihološko, didaktičko i metodičko.

Prema Jurčić (2014), pedagoške kompetencije nastavnika moguće je svrstati u osam dimenzija: osobne, komunikacijske, refleksivne, socijalne, emotivne, intelektualne, razvojne te vještine u rješavanju problema. Osobna kompetencija nastavnika ima ključnu ulogu u odgojno-obrazovnom procesu jer zahtjeva individualan pristup i interpretaciju prema svakom učeniku, potičući i razvijajući njegovu jedinstvenost. Neke od osnovnih komponenti osobnih kompetencija uključuju: empatiju, uvažavanje učenika, fleksibilnost, razumijevanje, brižljivost, strpljenje i mnoge druge osobine. Komunikacijska kompetencija obuhvaća skup socijalnih vještina pomoću kojih nastavnik započinje, uspostavlja i održava dijalog s učenicima. Kroz komunikaciju, učenik ne samo da razvija sposobnost vođenja, već i slušanja. Učenik aktivno sudjeluje u nastavnom procesu jer ga komunikacija potiče na slušanje, odgovaranje i razgovor, čime se razvija njegova samosvijest o konkretnim vještinama i sposobnostima. Analitička kompetencija nastavnika podrazumijeva sposobnost analize tijeka nastavnog sata i nastavne situacije te kontrole i razumijevanja procesa odgoja i obrazovanja viđenog u cjelovitosti. Socijalna kompetencija usmjerena je na uspostavu odnosa s učenicima, roditeljima, kolegama, ravnateljem i stručnom službom škole. Nastavnik treba biti predvodnik i osoba koja potiče razvoj socijalnih vještina učenika, poput empatije, razumijevanja, poštovanja i samopoštovanja. Ove vještine omogućit će učenicima samostalnost, sposobnost pronalaženja rješenja za probleme, primjenu pravde i odgovornosti te suradničko učenje. Emocionalna kompetencija

učitelja očituje se u njegovoj sposobnosti da se prije ulaska u učionicu suoči s vlastitim emocijama i odijeli od osobnih teškoća. Budući da emocije utječu na kognitivni razvoj učenika i njihovu motivaciju, zadaća je nastavnika pomoći učenicima u jačanju pozitivnih emocija koje će povoljno utjecati na njihovu cjelokupnu osobnost i uspjeh. Interkulturalna kompetencija očituje se u načinima i procesima rada u razrednim odjelima kroz međusobno razumijevanje, poštivanje i prihvaćanje među učenicima, pri čemu je nastavnik predvodnik. Nastavnik potiče učenike na interkulturalnu osjetljivost, što ih vodi prema učenju suživota s različitostima, razumijevanju i međusobnom pomaganju te izgradnji međusobnog poštovanja. Razvojna kompetencija je sposobnost koju učitelj usavršava tijekom cijele karijere, unapređujući svoje znanje i vještine te kritički sagledavajući vlastite kompetencije unutar odgojno-obrazovnog sustava. Planiranje koncepta razvojne kompetencije nastavnika treba provoditi putem kurikuluma razvoja škole, a nastavnika treba nagrađivati promicanjem u viši položaj, odnosno u ulogu mentora i savjetnika. Vještine u rješavanju problema predstavljaju osmu pedagošku kompetenciju nastavnika. Nastavnik mora biti oslonac učenicima i utjecati na njihovu motivaciju, olakšavajući obrazovni proces kada učenici sumnjaju u sebe. Također, učitelj treba biti uzor u odgovornom rješavanju problema kako bi učenici razvijali samopouzdanje i strategije za samostalno suočavanje s problemima.

Psihološka kompetentnost nastavnika usko je povezana s pedagoškom kompetentnošću, očitujući se kroz emocionalnu inteligenciju nastavnika. To uključuje razumijevanje emocionalnog i kognitivnog stanja učenika, empatiju, sposobnost stvaranja pozitivnog i poticajnog okruženja te sposobnost rješavanja konflikata. Ove vještine omogućuju nastavnicima učinkovito podržavanje emocionalnog i intelektualnog razvoja učenika, što je ključno za uspješan odgojno-obrazovni proces.

Didaktička kompetentnost učitelja očituje se kroz pet dimenzija: Odabir i primjena metodologije izgradnje predmetnog kurikuluma, organiziranje i vođenje odgojno-obrazovnog procesa, određivanje učenikova postignuća u školi, oblikovanje razredno-nastavnog ozračja i razvoj modela odgojnoga partnerstva s roditeljima. Odabir i primjena metodologije izrade predmetnog kurikuluma obuhvaća odabir primjerenih nastavnih metoda, socijalnih oblika rada te didaktičkih sustava i načela koji omogućuju kurikulumsko usmjeravanje i prilagodbu nastave potrebama učenika. Organiziranje i vođenje odgojno-obrazovnog procesa obuhvaća planiranje i stvaranje individualiziranog produktivnog procesa učenja, uz jasno i razumljivo prikazivanje novih sadržaja. Nastavnik omogućuje učenicima da budu aktivni sudionici u stvaranju odgojno-obrazovnog procesa, uključujući ih u strategije, metode, oblike i postupke poučavanja. Kako bi se to postiglo, nastavnik treba uvažavati mišljenje učenika, raspravljati s njima te prihvaćati

povratne informacije o postignućima, istovremeno zadržavajući autoritet i poštovanje. Utvrđivanje učenikova postignuća u školi važan je dio nastavnikovog djelovanja u svakoj školi. Kako bi proces vrednovanja bio ispravan, nastavnik mora biti kompetentan u razumijevanju školskih ocjena, pojma znanja, primjeni pravednih i primjerenih kriterija, kontinuiranom provjeravanju te objektivnom ocjenjivanju pred učenicima i s njima. Sve navedeno treba provoditi uz održavanje pozitivnog i ugodnog razrednog ozračja. Oblikovanje razredno-nastavnog ozračja treba se temeljiti na uvažavanju različitosti između učenika i nastavnika, s ciljem postizanja optimalnog ozračja kroz četiri dimenzije: podršku nastavnika, razrednu koheziju, ispitnu anksioznost i opterećenje učenika. Navedene dimenzije izražavaju međusobni odnos nastavnika i učenika te doprinose osobnom razvoju svakog pojedinca. Razvoj modela odgojnoga partnerstva s roditeljima značajno se mijenjao kroz povijest, od površnih i rijetkih sastanaka do sve veće uključenosti roditelja u odgojno-obrazovni proces. Međutim, kako bi se ostvarilo primjereno odgojno partnerstvo, nužno je do određene mjere uključiti roditelje u školske aktivnosti i upravna tijela (Jurčić, 2014).

Prema Čalić (2023), metodika poučavanja način je na koji nastavnik odlučuje objasniti ili poučavati gradivo koristeći izabrani sustav praksi i postupaka. Nastavnik tijekom nastavnog procesa može koristiti više različitih metodika. Najčešća metoda poučavanja je predavanje ili objašnjavanje, što je pristup obrazovanju kroz koji se procjenjuje razina nastavnikove kompetencije za prenošenje znanja. Međutim, sve popularnije metodike usredotočuju se na važnost učenika u cijelom procesu, potičući ga da preuzme odgovornost za svoje obrazovanje, čime ga čine aktivnim sudionikom procesa. U strukturi svake metodike postoji zajednički dio koji povezuje sve metodike s posebnim dijelom koji se odnosi na kurikulum predmeta. Stoga kako bi metodička kompetencija bila adekvatno razvijena, nužno je temeljito poznavanje nastavnog programa kao i posjedovanje praktičnih znanja.

4.1. Pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke kompetencije učitelja

Magistri primarnog obrazovanja zbog svojih pedagoških, psiholoških, didaktičkih i metodičkih kompetencija, prate i podržavaju svaki aspekt razvoja djeteta pristupajući mu holistički. Time djetetu pružaju optimalne uvjete za rast i razvoj u cjelovitu i zadovoljnu osobu (Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2023). Cjeloviti razvoj djeteta, odnosno holistički pristup, uključuje razvijanje motoričkog razvoja, tjelesnog razvoja, kognitivnog razvoja, razvoja govora, emocionalnog te socijalnog razvoja. Što se tiče holističkog pristupa u Sportskim programima, Zovko (2021) ističe, prema tumačenju Sindika (2009), da tjelesno vježbanje ima multifunkcionalni utjecaj na razvoj te da, ukoliko je zadovoljena djetetova

potreba za kretanjem, utoliko su i drugi aspekti cjelovitog razvoja djeteta zadovoljeni. S obzirom na to da fizička aktivnost ima posredan i neposredan utjecaj na razvoj pojedinca, uključujući utjecaj na zdravlje, razvoj ličnosti, razvoj socio-emocionalnog područja, motorički razvoj te mnoge druge aspekte, može se zaključiti da tjelesna aktivnost doprinosi cjelokupnom (holističkom) psihofizičkom razvoju djeteta.

Posjedovanje specifičnih znanja i vještina, kao i osobnih karakteristika, ključne su pedagoške komponente koje omogućuju učiteljima da izgrade autoritet. Taj autoritet, temeljen na kompetenciji i integritetu, motivira učenike da ga dragovoljno slijede (Jenko Miholić, 2017). Pedagoške kompetencije učitelja treba shvaćati kao trajan proces koji je stalno podložan samoprocjeni i refleksiji. Kako bi samoprocjena i refleksija bile kvalitetne i ispravne, potrebno je kvalitetno osposobiti učiteljski kadar tijekom i nakon formalnog obrazovanja. Osim toga, vlastiti doživljaj kompetencija treba biti podržan povratnom informacijom od učenika, roditelja i kolega. Ključno je imati osobu koja će konstruktivnim analizama i primjedbama temeljenim na činjenica izraziti svoje mišljenje i predložiti potencijalna rješenja problema, čime se potiče razvoj kompetencija i podizanja razine kvalitete rada (Ljubetić, Kostović Vranješ, 2008).

Učiteljski fakulteti u Republici Hrvatskoj naglašavaju ključnu ulogu učitelja u integraciji odgojno-obrazovnih područja. Magistri primarnog obrazovanja, odnosno učitelji, osposobljeni su za rad u razrednoj nastavi te su opremljeni svim potrebnim kompetencijama propisanim kurikulumom i obrazovnim standardima. Te kompetencije uključuju planiranje, organizaciju, provedbu i vrednovanje nastavnog procesa, koje nužno moraju biti primjerene dobi i sposobnostima učenika. Stoga je bitna usmjerenost na cjeloviti razvoj djeteta, primjenjujući već spomenuti holistički pristup koji uključuje motorički, tjelesni, kognitivni, govorni, emocionalni i socijalni razvoj. Tijekom fakultetskog obrazovanja, učitelji stječu cjelovito pedagoško-psihološko obrazovanje, što ih osposobljava za držanje nastave iz šest nastavnih predmeta uz istovremenu integraciju i korelaciju nastavnih sadržaja s ciljem ostvarivanja ishoda učenja (Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2023).

U istraživanju Prskala, Babina i Jenko Miholić (2017), predstavljenom na Ljetnoj školi kineziologa Republike Hrvatske, čiji je cilj bio dati uvid u kineziološke kompetencije za rad u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture kao temeljnom organizacijskom obliku rada, utvrđeno je da su učitelji primarne edukacije jedine osobe koje mogu integrirati odgojno-obrazovna područja. Istraživanjem je potvrđena hipoteza da učitelji posjeduju odgovarajuće stručne, javno-djelatne, komunikacijske, razvojne i normativne kompetencije za provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture koje stječu tijekom integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija.

- Stručne kompetencije podrazumijevaju da učitelji trebaju posjedovati široko znanje o pedagoškim pristupima kako bi mogli primjenjivati raznovrsne pedagoške strategije. Nadalje, ključna je sposobnost donošenja odgovarajućih odluka u nastavnom procesu, pri čemu se primjenjuju didaktički principi, metodičke vještine i teorije planiranja nastave. Osim toga, neophodno je uzeti u obzir razvojne karakteristike i individualne potrebe učenika, što zahtjeva razvijenu sposobnost analize i sinteze te apstraktnog mišljenja.
- Javno djelatne kompetencije obuhvaćaju sposobnost razumijevanja i promicanja jednakih mogućnosti za sve učenike, uz poštivanje multikulturalnosti te uspostavu etičkih i stručnih odnosa s učenicima. Također je važna vještina stručnog, društveno odgovornog i civilno svjesnog djelovanja, uz razvijanje sposobnosti kritičkog mišljenja i samokritičnosti.
- Komunikacijske kompetencije uključuju sposobnost efikasnog sudjelovanja u timskom radu, pružanja jasne i učinkovite komunikacije te vođenja grupnih aktivnosti. Osim toga, bitne su sposobnosti prilagodljivosti i brze reakcije u novim situacijama te fleksibilna primjena znanja u praktičnim situacijama. Također je važno razvijati sposobnost prepoznavanja, analiziranja i rješavanja problema.
- Razvojne kompetencije sastoje se od sposobnosti provođenja istraživanja na odgovarajućoj razini te motiviranja i vođenja ljudi prema zajedničkim ciljevima. Bitna je sposobnost formiranja i vođenja projekata, preuzimanje inicijative s poduzetničkim duhom kao i povezivanje s vanjskim ustanovama.
- Normativne kompetencije obuhvaćaju sposobnost razumijevanja funkcioniranja školskog sustava kao cjeline, uključujući poznavanje odgojno-obrazovnih koncepata i zakonodavstva relevantnog za obrazovno područje. Također, važno je imati razumijevanje nastavnih programa različitih školskih predmeta te sposobnost definiranja ciljeva i evaluacije nastavnog uspjeha u svrhu osiguravanja kvalitetne nastave i postizanja obrazovnih ciljeva (Prskalo i suradnici 2017).

Sve navedene kompetencije omogućuju kvalitetnu provedbu nastavnog procesa, uključujući i sate Tjelesne i zdravstvene kulture, čime se ostvaruju ciljevi, svrha i zadaće odgojno-obrazovnog procesa.

Akademsko obrazovanje magistara primarnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj obuhvaća mnoge kolegije čija je svrha pružiti potrebne kompetencije za uspješno vođenje nastave Tjelesne i zdravstvene kulture. Tijekom integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija, budući učitelji pohađaju različite kolegije s ciljem stjecanja temeljnog razumijevanja pedagoških, psiholoških i metodoloških pristupa predmetu kineziologije. Ovaj

proces osposobljavanja omogućuje im primjenu stečenih znanja i vještina u praktičnom dijelu nastave. Katedra za kineziološku edukaciju Učiteljskog fakulteta u Zagrebu jedna je od najranije utemeljenih katedri. Unutar nje se organizira nastava obveznih kolegija učiteljskih i odgojiteljskih studija: Kineziološka metodika, Kineziologija, Kineziološka kultura, Kineziološke transformacije i Metodologija programiranja u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi. Uz obvezne, Katedra organizira i izborne kolegije: Izviđači i škola 1 i 2, Zimovanje 1-4, Plivanje 1 i 2, Obuka neplivača, Plesne strukture 1 i 2, Kineziološke transformacije, Kineziološka metodika 4/5, Interdisciplinarno učenje u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture i Animacija u školi u prirodi. Uz kineziološko obrazovanje, za izvođenje nastave Tjelesne i zdravstvene kulture potrebno je posjedovati kompetencije iz područja metodike, pedagogije, didaktike i psihologije. Katedra za metodike Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu najveća je po broju članova. Čine ju nastavnici metodika na Odsjeku za učiteljske studije i na Odsjeku za odgojiteljske studije, uključujući studije iz središnjice u Zagrebu te izdvojene odsjeke u Petrinji i Čakovcu. Nastavnici Katedre za metodike također su uključeni u katedre matičnih znanosti metodika koje izvode. Katedra organizira obvezne kolegije s područja: metodika hrvatskog jezika, metodika matematike, metodika prirodoslovlja, metodika društvenih znanosti, metodika umjetničkog odgoja i metodika tjelesne i zdravstvene kulture koje studentima pružaju alate za praktičnu primjeru teorijskih znanja. Nastavnici Katedre za pedagogiju i didaktiku realiziraju više od 40 kolegija studijskih programa svih odsjeka Učiteljskog fakulteta. Ti kolegiji izravno pridonose razvoju ključnih pedagoško-didaktičkih kompetencija odgojitelja, učitelja i nastavnika, osposobljavajući ih za razumijevanje, promišljanje i primjenu suvremenih pedagoško-didaktičkih metoda i strategija. Obvezni kolegiji koje organizira ova Katedra uključuju: Opću pedagogiju, Školsku pedagogiju, Motivaciju i socijalne odnose u razredu, Teorije nastave i obrazovanja, Povijest pedagogije i školstva, Nastavni kurikulum, Ocjenjivanje u primarnom obrazovanju, Inkluzivne pedagogiju i Metodologiju društvenih znanosti. Katedra za psihologiju osim nastavnih aktivnosti na učiteljskim, odgojiteljskim, obrazovnim i poslijediplomskim studijima, povremeno organizira i različite stručne skupove i okrugle stolove. Obvezni kolegiji Katedre u sklopu integriranog preddiplomskog i diplomskog studija uključuju: Razvojnu psihologiju 1 i 2 te Psihologiju učenja i poučavanja (Učiteljski fakultet sveučilišta u Zagrebu, n.d.).

4.2. Pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke kompetencije kineziologa

Magistri kineziologije stječu svoj naziv završetkom integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija kineziologije. Tijekom obrazovanja stječu potrebne kompetencije za izvođenje nastave tjelesne i zdravstvene kulture na svim stupnjevima odgoja i obrazovanja, od predškolskog do visokoškolskog. Također, uz kompetencije za rad u području tjelesne i zdravstvene kulture, studenti stječu kompetenciju iz izabranih modula. Osnovne znanstveno-nastavne jedinice Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu su zavodi koje čine nastavnici, suradnici, znanstveni novaci i izvannastavni djelatnici. U okviru zavoda formiraju se katedre kao uže jedinice u procesu rada. Na Kineziološkom fakultetu djeluju tri osnovna zavoda:

1. Zavod za opću i primijenjenu kineziologiju
2. Zavod za kineziologiju sporta
3. Zavod za kineziološku antropologiju i metodologiju (Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet, n.d.).

Pod Zavodom za kineziologiju sporta djeluju:

- Katedra za atletiku
- Katedra za monostrukturalne discipline
- Katedra za kompleksne discipline
- Katedra za konvencionalne discipline
- Katedra za osnovne kineziološke transformacije
- Katedra za polistrukturalne discipline
- Katedra za vodene sportove

Pod Zavodom za kineziološku antropologiju i metodologiju djeluju:

- Katedra za medicinu sporta i vježbanja
- Katedra za kineziološku psihologiju, sociologiju u metodologiju

Pod Zavod za opću i primijenjenu kineziologiju djeluju:

- Katedra za opću i primijenjenu kineziologiju
- Katedra za kineziološku metodiku i teoriju treninga
- Katedra za kineziološku rekreaciju i kineziterapiju.

Uz brojne stručne kolegije, studenti kineziologije slušaju i polažu sljedeće pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke kolegije: Elementi psihologije, Psihologija sporta i tjelesnog vježbanja, Metodika poučavanja plivanja, Pedagogija, Didaktika, Kineziološka metodika u predškolskom odgoju, Opća kineziološka metodika, Komunikacija u odgoju i obrazovanju,

Kineziološka metodika u osnovnom školstvu i Motivacija u sportu (Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet, n.d.).

Prema Findak, Prskalo i Babin (2018), tjelesna i zdravstvena kultura temelj je kvalitete rada u cjelokupnoj edukaciji. S obzirom na to da je u najmlađim dobnim skupinama potreba za kretanjem najveća, a pretilost sve češće stanje, na 30. ljetnoj školi Republike Hrvatske (Knežević, A., Novak, D., Antala B. 2022) iznesen je prijedlog za povećavanje broja sati tjelesne i zdravstvene kulture. Uz posljedicu pretilosti kao rezultat manjka kretanja, izostanak navike svakodnevnog vježbanja je također još jedna od posljedica. Prema Matijašević, Matijašević i Babić (2021) cjelokupan razvoj učenika ovisi o metodičko-trežnim znanjima učitelja ili trenera, a za postizanje toga potrebno je poznavanje metodičkog, taktičkog, ali i pedagoškog aspekta. Navode kako kvaliteta rada kineziologa ovisi o pedagoškim kompetencijama koje obuhvaćaju kontrolu nastavnika nad svojim ponašanjem i odgojno-obrazovnim procesom djelotvorno kreirajući strategije, metode i načine djelovanja prema učeniku. Kvalitetan kineziolog neprestano usavršava znanja, provodi samorefleksiju, prati razvoj učenika, stvara pozitivnu atmosferu i poboljšava emocionalno stanje učenika. U njihovom istraživanju o pedagoškim kompetencijama kineziologa, utvrđeno je da se oba spola smatraju pedagoški kompetentnima, te da po instinktu znaju što je učenicima potrebno. No, ispitanice u većoj mjeri od ispitanika smatraju kako im nedostaje više znanja o odgoju, što je također vidljivo i uzevši u obzir godine staža, gdje ispitanici s više godina radnog staža ističu kako su više zadovoljni svojim pedagoškim kompetencijama nego ispitanici s manje godina radnog staža. Također se razlikuje zadovoljstvo kompetencijama ovisno o ustanovi u kojoj ispitanici rade. Naime, ispitanici koji rade u vrtiću ili sportskom klubu smatraju kako bi trebali imati bolje pedagoško obrazovanje, ali su zadovoljni metodičkim znanjem, dok ispitanici koji rade u osnovnim i srednjim školama tvrde kako su zadovoljnim odgojnim i pedagoškim znanjem, ali ne i metodičkim. Rezultati istraživanja mogu poslužiti kineziološkim fakultetima Republike Hrvatske za usavršavanje dodatnih pedagoških sadržaja i kolegija kako bi doprinijeli boljoj pedagoškoj pripremljenosti budućih kineziologa.

5. CILJ I PROBLEMI ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja jest procijeniti zadovoljstvo učenika sa satima Tjelesne i zdravstvene kulture koje vodi kineziolog u usporedbi sa satima Tjelesne i zdravstvene kulture koje vodi učiteljica razredne nastave, utvrditi razinu motivacije učenika za sudjelovanje u tjelesnoj aktivnosti nakon sata vođenog od kineziologa u usporedbi s učiteljicom razredne nastave, utvrditi udio integracije nastave Tjelesne i zdravstvene kulture s ostalim predmetima te istražiti razliku u emocionalnoj povezanosti tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture koji vodi učiteljica razredne nastave u usporedbi sa satom vođenim od strane kineziologa.

Problem istraživanja je utvrditi postoje li značajne razlike u zadovoljstvu učenika, motivaciji za sudjelovanje, integraciji sadržaja drugih predmeta u okviru sata Tjelesne i zdravstvene kulture te emocionalnoj povezanosti između sati koje vodi kineziolog i učiteljica razredne nastave.

Iz cilja i problema istraživanja proizlaze sljedeće hipoteze:

H0: Nema značajne razlike u učincima na učenike između sata Tjelesne i zdravstvene kulture koji vodi kineziolog i sata koji vodi učiteljica razredne nastave.

H1: Učenici će biti zadovoljniji satom Tjelesne i zdravstvene kulture koji vodi kineziolog u usporedbi sa satom koji vodi učiteljica razredne nastave.

H2: Učenici će bolje ocijeniti kvalitetu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture vođene od strane kineziologa u odnosu na kvalitetu nastave vođene od strane učiteljice razredne nastave.

H3: Učenici će biti više motivirani za sudjelovanje u tjelesnoj aktivnosti tijekom sata kojeg vodi učiteljica razredne nastave u usporedbi sa satom koji vodi kineziolog.

H4: Učenici će iskazati veću emocionalnu povezanost tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture koji vodi učiteljica razredne nastave u odnosu na sat koji vodi kineziolog.

H5: Učiteljica razredne nastave će bolje od kineziologa integrirati nastavu Tjelesne i zdravstvene kulture s ostalim predmetima.

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

6.1. *Uzorak ispitanika*

Za potrebe ovog istraživanja, prikupljanje podataka provedeno je u razrednoj nastavi osnovne škole u Zagrebačkoj županiji. Svi sudionici bili su upoznati s anonimnošću ankete, a istraživanje je provedeno u skladu s Etičkim kodeksom istraživanja s djecom. U istraživanju je sudjelovalo 30 ispitanika iz četvrtog razreda osnovne škole, 12 djevojčica i 18 dječaka, u dobi od 10 do 12 godina starosti.

6.2. *Instrumentarij*

Za potrebe istraživanja sastavljen je anketni upitnik s devet tvrdnji koje izražavaju pozitivan stav. Svakoj varijabli pridružena je Likertova ljestvica s pet mogućih odgovora kojima se izražava stupanj (ne)slaganja. Stupnjevi procjene su: 1 - Uopće se ne slažem, 2 - Ne slažem se, 3 - Niti se slažem niti se ne slažem, 4 - Slažem se, 5 - U potpunosti se slažem.

6.3. *Postupak prikupljanja i metoda obrade podataka*

Istraživanje je provedeno u travnju i svibnju 2024. godine. Provedbu sata Tjelesne i zdravstvene kulture realizirali su univ. mag. cin. Ninoslav Čop te autorica. Anketiranje ispitanika, obradu i unos podataka provela je autorica rada. Dobiveni rezultati anketnog upitnika provedeni su pomoću JASP statističkog softvera, koristeći Wilcoxonov neparametrijski test kojim su uspoređena dva povezana uzorka za svako anketno pitanje, odnosno uspoređene su iste skupina učenika na satu Tjelesne i zdravstvene kulture kada je sat vodio kineziolog u odnosu na sat koji je provela učiteljica razredne nastave. Za kraj je izračunat medijan, interkvartilni raspon, minimalna i maksimalna vrijednost te učestalost ocjena.

7. REZULTATI

Wilcoxonovim testom analizirane su sljedeće tvrdnje:

- tvrdnja 1. Upute koje mi je učiteljica/kineziolog dao/la tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture bile su jasne.
- tvrdnja 2. Svidio mi se način na koji je učiteljica/kineziolog komunicirao/la sa mnom.
- tvrdnja 3. Osjećao/la sam se ugodno na satu Tjelesne i zdravstvene kulture koji je vodila učiteljica/kineziolog.
- tvrdnja 4. Osjećao/la sam da mogu zatražiti pomoć od učiteljice/ ukoliko je to bilo potrebno.
- tvrdnja 5. Osjećao/la sam se motivirano prilikom izvođenja aktivnosti na satu Tjelesne i zdravstvene kulture.
- tvrdnja 6. Svidjele su mi se aktivnosti na satu.
- tvrdnja 7. Na satu Tjelesne i zdravstvene kulture ponovio/la sam sadržaj iz drugih predmeta.
- tvrdnja 8. Tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture učiteljica/kineziolog je pratio/la moj rad te mi je pomogao/la kada je to bilo potrebno.
- tvrdnja 9. Učiteljica/kineziolog je jasno opisao/la i pokazao/la vježbe koje sam trebao/la izvesti.

Wilcoxonov test korišten je za usporedbu parova tvrdnji između dvije grupe: učiteljica i kineziolog. Rezultati vidljivi u tablici 1 pokazuju statistički značajnu razliku u tvrdnjama 1, 3, 6 i 7, dok u ostalim tvrdnjama 2, 4, 5, 8 i 9 nema statistički značajne razlike. Tvrdnja 8 nije prikazana u tablici 1 s obzirom na to da učiteljica i kineziolog imaju identične rezultate, što je prikazano u tablici 3.

U tvrdnjama 1, 3 i 6 postoji statistički značajna razlika srednjeg učinka između sata koji je vodio kineziolog i sata koji je vodila učiteljica, u korist kineziologa. Učenici procjenjuju da kineziolog daje jasnije upute za rad, stvara ugodnije ozračje te provodi aktivnosti koje su bolje prilagođene učenicima u odnosu na učiteljicu. S druge strane, u tvrdnji 7 postoji statistički značajna razlika visokog učinka u korist učiteljice. Učenici procjenjuju da su tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture u većoj mjeri ponovili sadržaj drugih predmeta kod učiteljice nego kod kineziologa. U ostalim tvrdnjama, koje se odnose na procjenu načina komunikacije, otvorenost učiteljice/kineziologa kada je potrebna pomoć, razinu motivacije, uključenost u sat i tjelesne aktivnosti te jasnoću i demonstraciju vježbi, nije utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 1. Wilcoxonov test rangiranih parova

Mjera 1	Mjera 2	W	z	p
tvrdnja 1 - učiteljica	tvrdnja 1 - kineziolog	0.000	-2.366	0.011
tvrdnja 2 - učiteljica	tvrdnja 2 - kineziolog	0.000	-1.826	0.072
tvrdnja 3 - učiteljica	tvrdnja 3 - kineziolog	0.000	-2.023	0.037
tvrdnja 4 - učiteljica	tvrdnja 4 - kineziolog	3.000	0.000	1.000
tvrdnja 5 - učiteljica	tvrdnja 5 - kineziolog	5.000	-2.073	0.023
tvrdnja 6 - učiteljica	tvrdnja 6 - kineziolog	0.000	-2.023	0.048
tvrdnja 7 - učiteljica	tvrdnja 7 - kineziolog	351.000	4.457	< .001
tvrdnja 9 - učiteljica	tvrdnja 9 - kineziolog	0.000	-1.342	0.346

Medijani grupa (učiteljica i kineziolog) prikazani su u tablici 2 koji bez obzira na grupu iznose 5, što znači da je srednja vrijednost odgovora za sve tvrdnje ista za obje grupe.

Interkvartilni raspon varira između 0.000 i 1.000 za sve tvrdnje koji indicira na raspon između prvog i trećeg kvartila odgovora. Za tvrdnje 4 i 7 IQR (interkvartilni raspon) je 0.000 što ukazuje na to da su svi odgovori unutar tih tvrdnji identični, odnosno da nema raspršenja odgovora. Za sve ostale tvrdnje IQR je 0.750 ili 1.000 što pokazuje određenu varijabilnost odgovora unutar tih tvrdnji.

S obzirom na minimalne vrijednosti koje u većini slučajeva iznose 4 i maksimalne vrijednosti koje iznose 5, može se zaključiti da su odgovori većinom visoko rangirani, ali s određenim izuzecima gdje se javljaju niže vrijednosti.

Tablica 2. Medijan, interkvartilni raspon, minimum i maksimum.

Deskriptivna statistika				
	Medijan	IQR	Minimum	Maksimum
tvrdnja 1 - učiteljica	5.000	0.750	4.000	5.000
tvrdnja 1 - kineziolog	5.000	0.000	4.000	5.000
tvrdnja 2 - učiteljica	5.000	0.750	2.000	5.000
tvrdnja 2 - kineziolog	5.000	0.000	3.000	5.000
tvrdnja 3 - učiteljica	5.000	1.000	3.000	5.000
tvrdnja 3 - kineziolog	5.000	0.750	3.000	5.000
tvrdnja 4 - učiteljica	5.000	1.000	1.000	5.000
tvrdnja 4 - kineziolog	5.000	0.000	1.000	5.000
tvrdnja 5 - učiteljica	4.000	1.000	2.000	5.000
tvrdnja 5 - kineziolog	5.000	0.750	1.000	5.000
tvrdnja 6 - učiteljica	5.000	1.000	1.000	5.000
tvrdnja 6 - kineziolog	5.000	1.000	3.000	5.000
tvrdnja 7 - učiteljica	5.000	1.000	1.000	5.000

Deskriptivna statistika				
	Medijan	IQR	Minimum	Maksimum
tvrdnja 7 - kineziolog	1.000	1.000	1.000	5.000
tvrdnja 8 - učiteljica	5.000	0.750	3.000	5.000
tvrdnja 8 - kineziolog	5.000	0.750	3.000	5.000
tvrdnja 9 - učiteljica	5.000	0.000	4.000	5.000
tvrdnja 9 - kineziolog	5.000	0.000	4.000	5.000

Analizom učestalosti ocjena prikazanih u tablici 3 vidljivo je da većina ispitanika daje ocjenu 5 i učiteljici i kineziologu na zadane tvrdnje, uz manji postotak ocjena 4 i vrlo rijetke niže ocjene. Ocjena 5 dominira u svim tvrdnjama, što ukazuje na vrlo pozitivne odgovore. Razlike u distribuciji ocjena između učiteljice i kineziologa nisu velike, ali se mogu primijetiti male varijacije u učestalosti nižih ocjena.

Tablica 3. Učestalost ocjena

	Učestalost	Postotak
tvrdnja 1 - učiteljica		
4	8	26.667
5	22	73.333
tvrdnja 1 - kineziolog		
4	1	3.333
5	29	96.667
tvrdnja 2 – učiteljica		
2	1	3.333
4	7	23.333
5	22	73.333
tvrdnja 2 – kineziolog		
3	1	3.333
4	4	13.333
5	25	83.333
tvrdnja 3 – učiteljica		
3	4	13.333
4	7	23.333
5	19	63.333
tvrdnja 3 – kineziolog		
3	2	6.667
4	6	20.000
5	22	73.333
tvrdnja 4 – učiteljica		
1	1	3.333
3	2	6.667
4	6	20.000
5	21	70.000
tvrdnja 4 – kineziolog		

	Učestalost	Postotak
1	2	6.667
3	1	3.333
4	4	13.333
5	23	76.667
tvrdnja 5 – učiteljica		
2	1	3.333
3	4	13.333
4	11	36.667
5	14	46.667
tvrdnja 5 – kineziolog		
1	1	3.333
3	4	13.333
4	3	10.000
5	22	73.333
tvrdnja 6 – učiteljica		
1	1	3.333
3	6	20.000
4	3	10.000
5	20	66.667
tvrdnja 6 – kineziolog		
3	4	13.333
4	5	16.667
5	21	70.000
tvrdnja 7 – učiteljica		
1	1	3.333
3	2	6.667
4	7	23.333
5	20	66.667
tvrdnja 7 – kineziolog		
1	19	63.333
2	5	16.667
3	2	6.667
4	1	3.333
5	3	10.000
tvrdnja 8 – učiteljica		
3	2	6.667
4	6	20.000
5	22	73.333
tvrdnja 8 – kineziolog		
3	2	6.667
4	6	20.000
5	22	73.333
tvrdnja 9 – učiteljica		
4	6	20.000
5	24	80.000
tvrdnja 9 – kineziolog		

	Učestalost	Postotak
4	4	13.333
5	26	86.667

8. RASPRAVA

Cilj ovog rada, iznesen u petom poglavlju, očituje se kroz pet hipoteza kojima se želio testirati cjelokupan učinak vodstva sata Tjelesne i zdravstvene kulture na učenike razredne nastave. Provedenim istraživanjem i analizom utvrđene su statistički značajne razlike u korist kineziologa, ali i u korist učiteljice, dok u malo više od polovice slučajeva nisu dokazane statistički značajne razlike. Nul-hipoteza je odbačena u slučajevima kada su učenici procjenjivali dane upute tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture, razinu ugone, aktivnosti na satu te integraciju sadržaja drugih predmeta u sat Tjelesne i zdravstvene kulture.

Prva hipoteza, koja navodi da će učenici biti zadovoljniji satom koji vodi kineziolog u usporedbi sa satom koji vodi učiteljica razredne nastave, djelomično je potvrđena. Dokazana je veća jasnoća u uputama kineziologa, veće zadovoljstvo aktivnostima na satu kineziologa i razina ugone, dok su komunikacija s učenicima i razina motivacije pokazale relativnu jednakost u oba slučaja. Također treba uzeti u obzir da su se aktivnosti na satu učiteljice i kineziologa razlikovale samo u uvodnom i završnom dijelu sata, sve ostale su bile jednake. Kako je istaknuto u ovom radu, stručna osposobljenost učitelja i kineziologa za odabir primjerenog nastavnog sadržaja i metoda poučavanja značajno utječe na zadovoljstvo učenika satom Tjelesne i zdravstvene kulture. Šerić (2023) navodi kako učenici općenito imaju pozitivan stav prema predmetu Tjelesne i zdravstvene kulture, ali postoje razlike između grupnog i individualnog načina vježbanja, što dodatno potvrđuje važnost nastavnikove stručnosti. Prema istraživanju Prskala i suradnika (2017), ključne su sposobnosti donošenja odgovarajućih odluka u nastavnome procesu pri odabiru didaktičkih principa, metodičkih vještina i teorije planiranja.

Druga hipoteza postavlja pretpostavku da će učenici bolje ocijeniti kvalitetu nastave vođene od strane kineziologa u usporedbi s učiteljicom. Kvaliteta nastave tjelesne i zdravstvene kulture može se također povezati sa stručnom osposobljenošću i kompetencijama nastavnika. Rezultati istraživanja pokazali su da je i druga hipoteza djelomično potvrđena, jer nije utvrđena značajna razlika u opisivanju i pokazivanju vježbi na satu Tjelesne i zdravstvene kulture. Učenici su procijenili da su i učiteljica i kineziolog pratili njihov rad i pružali pomoć onda kada je to bilo potrebno. Ovi rezultati ukazuju na to da, iako kineziolozi mogu imati određene prednosti u specifičnim aspektima nastave, ukupna kvaliteta nastave ovisi i o drugim čimbenicima, uključujući angažiranost i pedagoške kompetencije oba tipa nastavnika.

Hipoteza koja je sugerirala da će motivacija za sudjelovanje u tjelesnoj aktivnosti tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture vođenog od strane učiteljice biti veća, nije potvrđena, stoga je odbačena. U istraživanju provedenom od strane Alić, Petković i Ivković (2022) utvrđeno je

kako učitelji ocjenjuju svoje motivacijske, osobne i socijalne kompetencije visoko u kontekstu provođenja i planiranja sati Tjelesne i zdravstvene kulture. I ovo istraživanje također pokazuje da se kompetencije potrebne za provođenje sata Tjelesne i zdravstvene kulture poboljšavaju s godinama staža i iskustvom. Važno je naglasiti da kako kineziolozi, tako i učitelji imaju sposobnost stvaranja pretpostavki za motivaciju učenika tijekom nastavnog procesa, prilagođavajući se individualnim stilovima i strategijama učenja, kao i općim stilovima i strategijama učenja (Jurčić, 2014).

Istraživanjem nije utvrđena statistički značajna razlika u svim slučajevima iskazivanja emocionalne povezanosti tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture u korist učiteljice, stoga četvrtu hipotezu odbacujemo. Učenici su podjednako bili zadovoljni načinom komunikacije s kineziologom kao i s učiteljicom te su se podjednako osjećali slobodno zatražiti pomoć ukoliko je to bilo potrebno. Ipak, utvrđena je statistički značajna razlika u razini ugone tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture u korist kineziologa, iako je deskriptivnom statistikom utvrđeno da je maksimalna vrijednost ocjena vrlo visoka u oba slučaja. Osim toga, možemo staviti u sumnju dobivene rezultate istraživanja Nelsona, Cushiona i Potraca (2006) koji su Matijašević i suradnici (2021) iznijeli na 29. Ljetnoj školi kineziologa Republike Hrvatske. Ti rezultati sugeriraju da studenti s fakulteta odlaze sa sadržajnim znanjem vezanim za poznavanje sportskog i taktičkog aspekta, ali ne razumiju pedagoški.

Ispitivanjem integracije drugih nastavnih predmeta u sat Tjelesne i zdravstvene kulture, utvrđena je statistički značajna razlika visokog učinka u korist učiteljice. Stoga, petu hipotezu prihvaćamo na temelju dobivenih rezultata. U eksperimentalnom programu cjelodnevne nastave (MZO, 2023), ističu se promjene koje će donijeti nove zahtjeve u metodičkoj organizaciji, posebice naglašavajući potrebu za većom integracijom nastavnih područja unutar odgojno-obrazovnih predmeta. Ovaj pristup uključuje i obvezne rekreacijske stanke, prepoznajući prirodnu potrebu djece za kretanjem te promiču idealnu priliku za integraciju nastavnih sadržaja kroz kombinaciju kretanja i učenja, što je najizraženije tijekom sata Tjelesne i zdravstvene kulture. U kontekstu ovih promjena važno je naglasiti da učenici trebaju imati priliku učiti uz pokret, kako su istaknuli Matijević i Radovanović (2011). Nastava bi trebala biti usmjerena na učenika, kao aktivnog sudionika svih obrazovnih aktivnosti, potičući iskustveno učenje umjesto klasičnog frontalnog i predavačkog pristupa.

Buduća istraživanja o ulozi učitelja i kineziologa u satima Tjelesne i zdravstvene kulture u razrednoj nastavi trebaju biti usmjerena na povećanje uzorka, broj provedenih sati Tjelesne i zdravstvene kulture, proširenje obuhvata tvrdnji u anketnom upitniku te širenje mjerne skale. S obzirom na to da je istraživanje provedeno u razrednoj nastavi osnovne škole, važno je uzeti u

obzir ograničenja vjerodostojnosti odgovora na pitanja, zbog učenikovog razumijevanja samih pitanja, njihove sposobnosti analize vlastitih emocija i osjećaja te odgovaranja u skladu s društvenim normama. Iako ovo istraživanje nije donijelo statistički značajne za sve postavljene hipoteze, može poslužiti kao osnova za daljnja istraživanja provedena u stvarnim uvjetima, posebice unutar Eksperimentalnog programa „Osnovna škola kao cjelodnevna škola – Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“. Fokus bi trebao biti na satima Tjelesne i zdravstvene kulture koje vode kineziolozi u razrednoj nastavi, uspoređujući ih sa satima koje vode učiteljice u okviru dosadašnjeg osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja.

9. ZAKLJUČAK

Odgoj i obrazovanje spadaju među najsloženije ljudske aktivnosti, a kvaliteta rada u kineziološkoj edukaciji ima značajan utjecaj na cjelokupnu populaciju jer to područje prati ljudsko biće od predškolske do visokoškolske dobi, odnosno u najkritičnijem razdoblju razvoja (Findak i suradnici, 2018). Ovaj rad nastojao je utvrditi učinak vođenja sata Tjelesne i zdravstvene kulture na učenike, ovisno o tome vodi li sat učiteljica ili kineziolog. Rezultati pokazuju da kineziolozi, zbog svojeg specifičnog obrazovanje usmjerenog na tjelesnu aktivnost, sportsku pedagogiju te metodiku tjelesne i zdravstvene kulture, imaju prednost u dubinskom poznavanju metodoloških, antropoloških i biomehaničkih aspekata tjelesne aktivnosti. S druge strane, učiteljice razredne nastave imaju šire obrazovanje koje obuhvaća različite predmete i metodike, uključujući osnovnu metodiku tjelesne i zdravstvene kulture, ali bez iste dubine specijalizacije kao kineziolozi.

Važno je razmotriti utjecaj pedagoške kompetencije i iskustva na kvalitetu provođenja nastave te, ako je potrebno, unaprijediti te kompetencije kod kineziologa. Jurčić (2014) ističe da je u većini osnovnih škola u predmetnoj nastavi veći fokus na predavačkom dijelu nego na odgojnom, što zahtijeva dodatno pedagoško osposobljavanje kineziologa kada prelaze iz predmetne u razrednu nastavu. Također, potrebno je razmotriti dodatno usavršavanje učiteljica na području stručnih aspekata kineziologije, s obzirom na to da tjelesna aktivnost postaje sve potrebnija za fizičko i mentalno zdravlje.

Eksperimentalni program cjelodnevne nastave (MZO, 2023) nastoji osigurati uspješnu tranziciju učenika iz razrednih ciklusa u predmetnu nastavu, pri čemu se posebna pažnja posvećuje povećanoj integraciji predmeta unutar razredne nastave, idealno kombinirajući fizičku aktivnost i učenje. Kako ističu Findak i suradnici (2018), uspješnost u svakoj ljudskoj djelatnosti prvenstveno ovisi o zadovoljenju autentičnih potreba, interesa i želja, uz individualizaciju tijekom cijelog procesa. Ovaj pristup podržava Jurčić (2014) dodajući da kompetentan nastavnik, osim što uživa u svome poslu, ima autoritet kojeg učenici prihvaćaju i pedagoški pristup kojim potiče zadovoljstvo učenika nastavom.

10. LITERATURA

1. Alić, J., Petković, N., Ivković, G. (2022). Kompetencije učitelja potrebne za provedbu sata Tjelesne i zdravstvene kulture, *Acta ladertina*, 19(1), 63-85. Preuzeto 6. lipnja 2024. s [412778 \(srce.hr\)](#)
2. Čalić, M (2023). Didaktičko-metodičke kompetencije nastavnika u realizaciji nastave usmjerene na učenik (Diplomski rad). Univerzitet u Sarajevu – Filozofski fakultet, Sarajevo. Preuzeto 1. svibnja 2024. s [Marija-Calic.pdf \(unsa.ba\)](#)
3. Findak, V. (2003). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Findak, V., Prskalo, I., Babin, J. (2018). Kvaliteta kineziološke edukacije – uvjet opstanka, *Inovacije u nastavi*, 31(2), 84-93. Preuzeto 4. svibnja 2024. s [*985938.09Findak.pdf](#)
5. Jenko Miholić, S. (2017). *Kineziološke kompetencije učitelja primarnoga obrazovanja u Republici Hrvatskoj* (Doktorska disertacija). Kineziološki fakultet, Zagreb. Preuzeto 5. svibnja 2024. s http://bib.irb.hr/datoteka/1001651.Srna_dizertacija_WEB.pdf
6. Jurčić, M. (2014). Kompetentnost nastavnika – pedagoške i didaktičke dimenzije, *Pedagogijska istraživanja*, 11(1), 77-91. Preuzeto 30. travnja 2024. s [205883 \(srce.hr\)](#)
7. Knežević, A., Novak, D., Antala B. (2022). Usporedba satnice nastavnog predmeta Tjelesne i zdravstvene kulture u Republici Hrvatskoj sa susjednim zemljama. *Kineziologija u Europi. Izazovi promjena*. Zadar: Hrvatski kineziološki savez. Preuzeto 6. svibnja 2024. s [Zbornik radova 30. Ljetne škole \(2022.\) \(hrks.hr\)](#)
8. Ljubetić, M., Kostović Vranješ, V. (2008). Pedagoška (ne)kompetencija učitelj/ica za učiteljsku ulogu, *Odgojne znanosti*, 10(1), 209-230. Preuzeto 30. travnja 2024. s [Odgojne znanosti 15.indb \(srce.hr\)](#)
9. Matijašević, P., Matijašević, B., Babić, V. (2021) *Pedagoške kompetencije kineziologa*. U: Babić, V., Trošt Bobić, T. (ur.) *Pedagoške kompetencije u kineziologiji: zbornik radova*. Zagreb: Hrvatski kineziološki savez
10. Matijević, M., Radovanović, D. (2011). *Nastava usmjerena na učenika*. Zagreb: Školske novine.
11. Mijatović, A. (1999), *Ishodišta i odredišta suvremene pedagogije*. Mijatović, A. (ur.), *Osnove suvremene pedagogije*. Zagreb: HPKZ.
12. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2019). *Smjernice za vrednovanje procesa i ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju* [PDF]. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Preuzeto 28.

<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/PristupInformacijama/eSavjetovanja-2019/Smjernice%20za%20vrednovanje%20procesa%20i%20ostvarenosti%20odgojno-obrazovnih%20ishoda%20-%20eSavjetovanje%204-12-2019.pdf>

13. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2011). *Nacionalni okvirni kurikulum* [PDF]. Preuzeto 13. lipnja 2024. s http://mzos.hr/datoteke/nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf
14. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2014). *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije*. Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Preuzeto 28. travnja 2024. s [Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije.pdf \(gov.hr\)](#)
15. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2017). *Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje* [PDF]. Preuzeto 25. travnja 2024. s <https://www.gov.hr/Nacionalni-kurikulum-za-osnovnoskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf>
16. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2023). *Ekperimentalni program „Osnovna škola kao cjelodnevna škola – Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“* [PDF]. Preuzeto 25. travnja 2024. s [CDS Ekperimentalni Izmjene \(gov.hr\)](#)
17. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (n.d.). *Odgoj i obrazovanje*. Preuzeto 25. travnja 2024. s [Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih - Odgoj i obrazovanje \(gov.hr\)](#)
18. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (n.d.). *Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje*. Preuzeto 25. travnja 2024. s [Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih - Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje \(gov.hr\)](#)
19. Mušanović, M. i Lukaš, M. (2011). *Osnove pedagogije*. Rijeka: Hrvatsko futurološko društvo.
20. Nacionalno vijeće za odgoj i obrazovanje (2016). *Okvir nacionalnog standarda kvalifikacija za učitelje u osnovnim i srednjim školama* [PDF]. IUS-INFO. Preuzeto 28. travnja 2024. s https://www.iusinfo.hr/Appendix/DDOKU_HR/DDHR20160425N95_25_1.pdf
21. Odluka o donošenju kurikuluma za tjelesnu i zdravstvenu kulturu za osnovne škole i gimnazije, NN 27/2019 (2019). *Narodne novine*. Preuzeto 28. travnja 2024. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_558.html
22. Papenkort, U. (2014). Kompetencija. Konceptijsko razjašnjenje novog vodećeg pojma, *Pedagojska istraživanja*, 11(1), 27-41. Preuzeto 30. travnja 2024. s [*205910 \(srce.hr\)](#)

23. Prskalo, I., Babin, J., i Jenko Miholić, S. (2017) *Kineziološke kompetencije u području edukacije*. U: V. Findak (Ur.) Zbornik radova: 26. Ljetna škola kineziologa: kineziološke kompetencije u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije. Poreč: Hrvatski kineziološki savez
24. Šerić, A. (2023). Zadovoljstvo učenika osnovne škole različitim načinima rada u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture (Diplomski rad). Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet, Zagreb. Preuzeto 6. lipnja 2024. s [8621 \(1\).pdf](#)
25. Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet (n.d.). *Kineziologija (Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij)*. Preuzeto 4. svibnja 2024. s [Studijski program - Studiji i Studiranje \(unizg.hr\)](#)
26. Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet (n.d.). *O nama*. Preuzeto 4. svibnja 2024. s [Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet - Web Kineziološkog fakulteta \(unizg.hr\)](#)
27. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (n.d.). *Katedre*. Preuzeto 5. svibnja 2024. s [Katedre | Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu \(unizg.hr\)](#)
28. Učiteljski fakultet sveučilišta u Zagrebu (2023). *Nastava Tjelesne i zdravstvene kulture u razrednoj nastavi – Mišljenje učiteljskih fakulteta Republike Hrvatske na tekstove objavljene u dnevnom tisku – dodatak još jednog potpisnika*. Preuzeto 4. svibnja 2024. s [Nastava Tjelesne i zdravstvene kulture u razrednoj nastavi – Mišljenje učiteljskih fakulteta Republike Hrvatske na tekstove objavljene u dnevnom tisku – dodatak još jednog potpisnika | Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu \(unizg.hr\)](#)
29. Zovko, J. (2021). Cjeloviti razvoj djeteta i holistički pristup u sportskom programu (Diplomski rad). Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split. Preuzeto 4. svibnja 2024. s [*cjeloviti_razvoj_djeteta_i_holisticki_pristup_u_sportskom_programu_josipa_zovko_3.pdf](#)

IZJAVA O IZVORNOSTI DIPLOMSKOG RADA

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studentice)